

la riera d'Argentona. Els varen detenir després d'interrogar-los i haver de matar el cap de la colla, quan es disposava a fer ús de la seva arma. Un mes després jutjats i condemnats els varen garrotejar a la Ciutadella de Barcelona.

El 16 de desembre del 1883 a les sis de la tarda en Josep Saborit, pare del secretari de l'Ajuntament de Mataró, arriba a la seva casa de pagès, quan de sobte dues persones se li tiren a sobre amb destrals a les mans i molt males intencions. L'home es posa a lluitar i a cridar ben fort demanant ajuda i els criminals, que esperaven fer una feina més neta i ràpida, esverats s'escapen. En Saborit va rebre dues ferides, una de lleu i una de més greu. Tot i fer-se escàpols, poc després són detinguts a Granollers els malfactors, que eren els germans Joan i Andreu Grau, de 20 i 15 anys, que treballaven en una casa de pagès veïna i que varen cometre l'acció moguts per l'ànim de venjança, ja que en Saborit havia acomiadat en Joan a causa d'un fosc robatori de diners. A en Joan el condemnen a 15 anys i a l'Andreu a 8.

L'any 1908 al Masnou es va produir un acte criminal que va horroritzar la gent per la seva extrema malvolença, i que va tenir com a protagonista l'argentoní Andreu Fornells, de 60 anys, i "*de oficio desconocido*". Aquest, amb la col·laboració de la seva dona, planeja i executa un terrible assassinat, en donar mort a ganivetades a una jove modista amiga seva, amb la intenció de robar-li els diners. A les autoritats del poble els va costar molt de salvar la parella del linxament, per part d'uns veïns esverats per un crim sense precedents.

I deixem-los estar ja als argentonins, que potser agafaran por.

ASSUMPCIÓ ZAPATA

L'arxiu històric d'Argentona

En el naixement de la nostra revista, testimoni d'una entitat que inicia el seu camí amb ànim d'estimular i acollir estudis i actuacions diverses al voltant de casa nostra, volem presentar la font a la que, sens dubte, s'acostaran molts dels nostres estudiosos: l'Arxiu Històric Municipal.

Un arxiu no és un conjunt de documents arraconats perquè ja no serveixen, un arxiu és un organisme viu, que creix i canvia; que s'alimenta de les aportacions que arriben constantment de diferents donacions i per diferents motius, i que s'organitza per oferir totes les seves possibilitats a qui s'hi vulgui apropar. Per tant té diverses actuacions: la d'aglutinar, preservar, catalogar i servir. Vol dir que ha ser capaç d'oferir confiança per tal que organismes i particulars aportin els seus fons, i una vegada rebuts aquests tenir la suficient infraestructura per preservar-los, catalogar-los i donar un adequat servei de consulta, que no vagi en detriment ni del fons, ni de les necessitats de qui l'utilitza.

L'Arxiu Històric Municipal d'Argentona és format per un fons documental important, de diferents procedències, organitzat bàsicament en tres apartats o grans seccions: la municipal, generada des de l'Ajuntament; el fons del Jutjat de Pau, i la documentació antiga. Aquesta última, que es troba a l'Arxiu com a conseqüència d'una compra que es féu l'any 1952 a través d'una subhasta, destaca pel seu valor històric i diplomàtic, ja que conté manuscrits a partir del segle XII, essent les peces més valuoses els dos capbreus (un del segle XIV i l'altre

dels segles XVI i XVII) i 96 pergamins. Realment es tracta d'un fons important, restaurat i ben conservat, que ha estat material base per a importants estudis, com els de M. Josep Castillo, Montse Richou i Coral Cuadrada.

El bloc més voluminós és evidentment el fons municipal, amb documents que parteixen des de meitat del segle XIX, i els apartats del qual ja ens deixen entreveure el seu contingut i les possibilitats il·limitades d'estudi que ofereix. En primer lloc, l'anomenat Administració General, és format per documents originats pel funcionament dels òrgans de govern del municipi i les seves relacions externes. Per tant hi trobarem les actes dels plens, de les diferents juntes, contractació de personal, mitjans de comunicació...

A Hisenda es poden estudiar els pressupostos de l'Ajuntament i l'administració dels cabals públics; però també, de retruc, els aspectes econòmics de diferents activitats, a través de les contribucions.

El bloc de Proveïments ens ofereix molta informació sobre el racionament i les entrades i sortides de mercaderies del període de postguerra, a més de proveïments d'aigües, funcionament de l'escorxador municipal...

La beneficència, l'assistència social, la sanitat, la seguretat pública, els serveis militars i l'ensenyament,

Un arxiu no és un conjunt

de documents arraconats perquè

ja no serveixen, un arxiu és

un organisme viu, que creix i canvia;

que s'alimenta d'aportacions

constants

L'ARXIU HISTÒRIC
D'ARGENTONA

també hi tenen els seus respectius apartats. No cal dir les possibilitats que ofereixen, des de múltiples punts de vista.

L'urbanisme de la nostra vila, la seva evolució, els projectes (alguns realitzats, altres no), edificis particulars, obres d'infraestructura, són al seu apartat corresponent.

L'evolució demogràfica la trobarem a l'apartat Població, en els censos i els padrons. La història de la democràcia es pot estudiar a l'apartat Eleccions que ens ofereix documents des de 1845 fins a 1976 sobre les eleccions municipals, al Parlament, a Corts, les de la Cambra Agrària i per a president de la República.

A l'apartat de Cultura hi podem trobar els programes de la Festa Major des de l'any 1933, com també informació d'altres activitats culturals: Homenatge a la Velleja, certàmens literaris...

A Serveis Agropequaris hi ha censos agraris i ramaders des del 1904, amb referències a danys produïts a l'agricultura de finals del segle passat.

L'Arxiu també té un fons d'imatges format per fotografies, plaques i pel·lícules, que va augmentant gràcies a donacions particulars, i materials de diverses exposicions.

Encara hi ha alguns fons que es troben sense catalogar, com són: l'Hemeroteca, i la Biblioteca, on hi ha les publicacions de l'Ajuntament i altres, procedents d'intercanvis amb entitats i també de donacions.

L'Arxiu rep sovint donacions de particulars, entre elles podem destacar la de l'empresa Clerch Hermanos i Cia., amb documentació entre els anys 1869 i 1883, i l'important fons cedit per l'editorial l'Aixernador. I resta obert a donacions i dipòsits, esperant oferir als particulars les màximes garanties de preservació dels fons que se'ns encomanin, dins de la voluntat que ja hem expressat de preservació i de servei a la cultura i a la història del nostre poble.

ELOI AYMERICH

La postguerra a Argentona

He començat un treball de recerca a l'institut sobre l'època de racionament i repressió al nostre poble a partir del 1940. Recuperar aquelles vivències passades, aquells fets que un dia van ser actualitat, signifiquen molt més que simplement recollir unes dades i mostrar-les. La història ens pot servir per comunicar-nos amb elements que permeten la recuperació de dades i material tan divers i interessant com podrien ser documents, fotografies, enregistraments audiovisuals i sons o testimonis de persones i personatges contemporanis a l'època analitzada i examinada. Aquest feix de paraules, imatges i records signifiquen un símbol que fa de nexa entre el moment que estem vivint i aquell període de la història. I si nosaltres ho volem, podem fer d'aquest nexa un camí, el qual ens pot fer de viarany cap a una contemplació gairebé real i sentida dels fets. A partir d'aquí el passeig per aquest sender ens pot reservar sorpreses, bones i dolentes, tristeses i alegries, penes i glòries, victòries i derrotes, il·lusions i desenganys. Pensaments i sentiments tan humans i alhora tan semblants als que ara patim que fan de l'historiador un personatge compromès amb allò que escriu i amb allò que passà, de manera rigorosa, objectiva i humana. Estudiar el petit entrellat d'una època. Desfer-lo i trobar-hi la història del teu propi poble, de la teva pròpia terra, dels teus.

D'aquí ve la idea de fer un treball sobre una època tan complexa, grisa i, alhora, excepcional. Complexa pel conjunt d'elements socials, polítics, econòmics i culturals que convergeixen en el moment històric. Grisa pel record que en té la gent; una època de misèria, gana, repressió i exili. I excepcional pel fet en si, pels fenòmens econòmics i socials que en deriven, i per la possibilitat d'accés a informació i material de forma abundant, tant en documents de l'Arxiu Històric Municipal o de particulars com de personatges i testimonis d'aquella època.

D'aquesta tasca empresa jo en trec tres conclusions:

Primer, és necessari que el jovent en particular i el poble en general se sentin inquietats davant la història del seu poble i busquin les eines necessàries per tal de posar-se'n a la recerca (començant pel propi Centre d'Estudis i acabant per les eines més accessibles).

Segon, és una tasca preciosa i interessant poder recuperar i descobrir amb les teves pròpies mans testimonis i documents que daten d'una època per molts quasi oblidada.

I tercer, penso que és feina de tots, des del més gran fins al més jove, fomentar l'arrelament i l'amor cap a les coses del poble i la seva història, fent créixer un sentiment d'esperança i inquietud humana i cultura, que empenyi, sobretot, als joves a preparar-se millor pel futur. Nosaltres som els que escriurem la història del demà.